



Rail Baltica tasuvusuuring tekitas asjatundjas häämeldust

Kuigi Rail Baltica tasuvusuuringus Valgat ei mainitud, on piirilinnal Valga maavalitsuse spetsialisti sõnul projektis oma kindel koht.

RAUDTEE TULEVIKUST loe lk 3

Noori erutas küsimus, mis maa see Eesti on

Kuigi noorte laulupeo kavas oli palju tuntut ja armastatud heliteoseid, jääb pidu meenutama eelkõige küsimuslaul «Mis maa see on?». Tantsupidu jäi aga meelde omapäraste kujunditega.

LAULU- JA TANTSUPEOST loe lk 5

www.torujyri.ee

**Kastmispumbad
Tühjenduspumbad
Veesüsteemid, voolikud
Süveveepumbad**



Tähe 117a, Tartu Tel:7367143

ANNA VIHJE



vihje@valgamaalane.ee

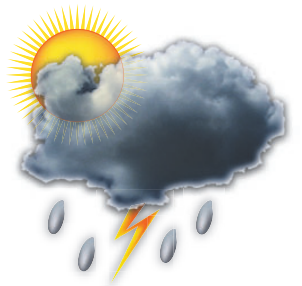
WWW.VALGAMAALANE.EE

TEISIPÄEV, 5. JUULI 2011 NR 76

HIND 0,50 € (7,82 krooni)

ILM

+23...+26



TÄNA sajab mitmel pool hoovihma, võimalik äike. Saju võimalus on suurem Lõuna-Eestis. Puhub kirdetuul 3–9 m/s.

Loe lk 8

Noormehed suunduvad taas ajateenistusse

Kaitseressursside amet kutsub sel nädalal ajateenistusse 1625 kutsealust. Tegemist on käesoleva aasta suurima ajateenistusse kutsumisega.

Üle Eesti pärit noormehed asuvad sel nädalal ajateenistust täitma staabi- ja sidepataljonis, logistikapataljonis, Kalevi jalaväepataljonis, pioneeripataljonis, suurtükiväepataljonis, Viru jalaväepataljonis, õhutõrjepataljonis, vahipataljonis, Kuperjanovi jalaväepataljonis ja mereväebaasis.

Kokku toimub Eestis igaaastaselt kolm ajateenistusse kutsumist: jaanuaris, juulis ja oktoobris. Jaanuaris ja juulis kutsutakse ajateenistusse kutsealused, kelle ametikoht eeldab 11kuulist ajateenistust ehk ajateenistuse käigus õpetatakse välja valdavalt tulevased allohvitserid ja autojuhid. Oktoobris kutsutakse ajateenistusse kaheksaks kuuks üksteise reaksioosiks.

Tänavusel esimesel ajateenistusse kutsumisel jaanuaris asus ajateenistusse 300 noormeest, 40. nädalal on kavas teenistusse kutsuda 1252 kutsealust. Vastavalt sõjalise kaitse kümne aasta arengukavale on ajateenistus peamine vahend kaitseväge reserviüksuste mehitamiseks. (VM)

Ajalehte Valgamaalane saab tellida kõigist postkontoritest või toimetusest, otsekorraldusega SEB-panga või Swedbanki kaudu.

ISSN 1406-6769



917714061676007

Metsniku lasketiiru ootab ees ümberehitus

Valitsus andis loa kasutada Tõlliste vallas Jaanikese külas olevat metsaala Kaitseliidu väljaõppeks, millega võivad kaasneda metsakahjustused.

ANDRE HANIMÄGI

andre.hanimagi@valgamaalane.ee

Üldse puudutab valitsuse möödunud nädalane otsus kaht keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevat metsaala.

Üks nendest asub Jaanikese külas – see 140hektarine Valga metskonna territoorium jääb Kaitseliidu Valgamaa maleva planeeritava Metsniku lasketiiru ohualasse. Tiiru ohualaks on kavandatud umbes 145 hektarit.

Nii nagu praegu, hakkavad ka pärast ümberehitust tiiru kasutama peale Valgamaa maleva ka politsei- ja piirivalveamet, jahimehed ning Kaitseliidu ja kaitseväge üksused väljaspoolt maakonda.

Muutub laskesuund

Valgamaa maleva pealik kapten Rein Luhaväli avaldas heameelt, et luba saadi, kuna seda on taotletud juba tükk aega. Pealiku sõnul jääb ala eesmärk ikkagi samaks, mis see seni on olnud, ning seal hakkavad toimuma erinevad harjutused ja laskmised. «Küsimus on selles, et uue planeeringu järgi muutub laskesuund ja siis on võimalik ohutust tagada,» selgitas kapten Luhaväli otsuse tagamaid.

Lasketiiru alale pannakse kindlasti ka erinevaid märgistusi – millised täpsemalt, selgub projekteerimise ja ehituse käigus.

Seenelise või marjulise võimalik tiiru ohualasse sattumine on eelkõige siiski tema enda teha. «Kui inimene sinna ise läheb, siis ... ise teab, mis teeb,» ütles Luhaväli mõnevõrra nõutult. Teotsetesse tuleb igal juhul aga ka mehitatud valve.

Praegu on ümberehitatav lasketiir veel projekteerimisjärgus, kuid juba sügisel loodetakse ehitusega pihta hakata. Valmis võiks uuendatud tiir saada Luhavälja hinnangul selle aasta lõpus või järgmisel kevadel.

Metsale kahju pole

Valitsuse loas välja toodud võimalikud metsakahjustused tähendavad Luhavälja kinnitusele vaid kuulide lendu metsa. «Enamik kuule, mis sihtmärgist mööda lähevad,



Lasketiir on Metsnikul praegugi. Kaitseliidu Valgamaa maleva pealiku Rein Luhavälja sõnul on aga luba seal muudatusi teha juba tükk aega oodatud.

FOTO: VELLO JASKA

jäävad valli kinni, aga mõni võib sealt üle lennata ja lendab puusse,» kinnitas Luhaväli, et tegemist pole rasketehnikaga seotud kahjustustega.

Valgamaa metskonna metsaülevaataja Risto Sepa sõnul teostab

riigimetsa majandamise keskus ka lasketiiru ohualas tavapäraselt metsakontrolli, kuid mingeid spetsiaalseid nõudmisi Kaitseliidule ega teistele jõustruktuuridele ei ole vaja esitada.

Sepa sõnul ta lasketiiru tõttu

metsale võimalikke tõsiseid kahjustusi ei näe. «Mõne puu sisse võib ju tina lennata, kuid seda on juhtunud ju tänagi,» rõhutas ka metsaülevaataja, et kaitsevallid püüavad enamiku kuule siiski kinni.

Uuringu läbiviijad tunnustasid teiste seas Valga linnaavalitsust

Riigi- ja omavalitsusasutuste veebilehtedest vastab WCAG 2.0 puuetega inimeste ligipääsetavuse standardile vaid 4,1 protsenti, selgub riigi infosüsteemide arenduskeskuse (RIA) uuringust.

Standard käsitleb nõudeid, mis võimaldavad erinevate tajuprobleemidega inimestel pääseda ligi internetile: näiteks vaegnägijatel, kurtidel, liikumisprobleemidega inimestel ja värvipimedatel.

RIA viis uuringu läbi aastatel 2010–2011. Selle eesmärk oli koguda teavet selle kohta, mil määral on avaliku sektori veebilehed ligipääsetavad puuetega inimestele. Uuritavaid veebilehti oli kokku 293, sealhulgas kuue põhiseadusliku institutsiooni, 11 ministeeriumi, 23 ameti, viie inspektsiooni, 242 maavalitsuse ja kohaliku omavalitsuse ning kuue muu asutuse oma.

Igast veebilehest hinnati avalikke, otsingut ja kontaktandmeid. Vajadusel tuli üle vaadata ka uudised ja muu jooksev info, teabenõue ja dokumendiregister.

Täiesti korrektse puuetega inimestele ligipääsu võimaldava veebikoodiga (HTML koodiga) veebilehti oli üldarvestuses neli ja valitsusasutuste loikes neli. Kohalike omavalitsuste loikes ühtegi päris korrektse HTML koodiga veebilehte ei leidunud.

Põhimõtteliselt korrektse HTML koodiga veebilehti oli üldarvestuses 34, valitsusasutuste loikes 11 ja kohalike omavalitsuste loikes 20. Eba-korrektsed HTML koodiga veebilehti oli üldarvestuses 255, valitsusasutuste loikes 36 ja kohalike omavalitsuste loikes 207.

Hindamise üldarvestuses vastas standardile täielikult 12 veebilehte ehk 4,1 protsenti üldarvust. Sealjuures vastas neist 10 veebilehte standardile vaid mõõndustega.

Põhiseaduslike institutsioonide ja valitsusasutuste veebilehti oli uuritavatest kokku 51, millest sai parima ehk taseme A viis veebilehte. Kohalike omavalitsuste veebilehti oli uuritavatest kokku 242, millest sai taseme A seitse veebilehte ehk vaid 2,89 protsenti.

Parimatena tõi uuring välja Valga linnavalitsuse, Hiiumaa maavalitsuse ja Rapla maavalitsuse veebilehed.

Uuringu teostas Axis Multimedia OÜ. (BNS)

2 ARVAMUS

JUHTKIRI

Paigalseis on tagasimine

Kes vähegi majandusvaldkonnaga kokku puutunud, teab: et ärimaailmas läbi lüüa, ei tohi loorberitele puhkama jääda, vaid otsida tuleb arenguvõimalusi. Vastasel juhul hõlmavad turuosa konkurendid, kes sinu kogemustest ja vigadest kas või kaudselt õppinud on.

Tänavuse noorte tantsu- ja laulupeo puhul tõstis meedia põhiküsimuseks selle, kas ehk suurpidu liigselt ei muudetud, kaasates näiteks noored rokkmuusikud või pannes noored tantsumurul varasemaga võrreldes märksa keerukamaid kujundeid tegema.

Aktiivselt püüti siin-seal uuri- da vanema põlvkonna laulu- ja tantsuinimeste suhtumist peo näo uutmisesse. Kohati õnnestus ka päris korralik intriig üles puhuda.

Näiteks Alo Ritsing pörutas vastuseks ETV verisulis reporteri küsimusele peo reformimiskatsetuse kohta, et tantsu- ja laulu- pidu pole katsetuste koht, pigem tuleb kindla peale välja minna. Kohe seejärel anti teleriekraanil sõna neile, kes justkui kindlameelselt uendamise poolt olid.

Samas seisis Ritsing ise pühapäeval dirigendipuldis, juhata des eesti rahva üht armastatuimat laulu «Kungla rahvas» – seejuures kõlasid laulu taustaks teiste seas uhkelt ka elektrikitarride helid.

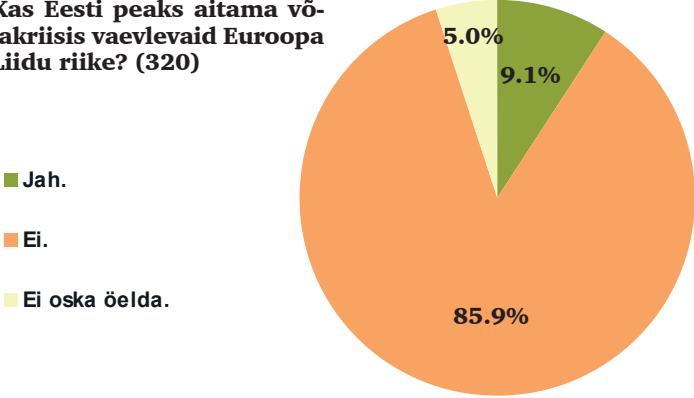
Seega võib väita, et eelpool mainitud intriig oli suuresti kunstlik ja Ritsingu vastus rahvusringhäälingu ekraanil kon- tekstist väljagi rebitud. Kuigi tänavusel peol nii mõndagi vara- semast teisiti tehti, oli tegu ikkagi eesti rahvale omase peoga – seejuures sellisega, mis just noorte, aga ka paljude vanemate inimeste hetkeootustele vastas.

Kui keegi eelöeldus kahtleb, tasub tal meenutada särasilm- seid väikseid pidulisi, kes nagu ühest suust kinnitasid, et suurpi- du neile just sellisel kujul väga meeldib. Oli neidki, kes kinnitasid peo ajal või järel, et tänu suurüritusele tunnevad nad end tõeli- selt uhkelt, et elavad siin ja võivad end eestlaseks nimetada.

Laulu- ja tantsupidugi peab aja jooksul muutuma – selleks, et püsida.

VEEBIKÜSITLUS

Kas Eesti peaks aitama võ- lakriisis vaevlevaid Euroopa Liidu riike? (320)



Valgamaalane

VABADUSE 38, VALGA 68204. ajaleht@valgamaalane.ee, www.valgamaalane.ee
ANNA VIHJE: vihje@valgamaalane.ee
Kuulutuste ja reklaami vastuvõtt toimetuses E–R kl 9–17.
Sekretär/klienditeenindaja Tiina Saaron tel 766 1960, faks 766 1961, kuulutus@valgamaalane.ee.
Peatoimetaja Sirli Homuha, tel 766 1962. Tegevtoimetaja Jaan Rapp, tel 766 1976.
Reporterid: Helju Keskpalu, Marge Väikenurm, Sirje Lemmik, Eleri Lõhmus ja Jaanika Kuusik.
Suvereporter Andre Hanimägi. Fotograaf Arvo Meeks. Korrektor/toimetaja Aime Hõbejõgi.
Kujundaja Kaido Kikkas, küljendaja Jüri Rüsülainen.
Reklaamidirektor Merle Aasna, tel 322 9120, merle.aasna@ajaleht.ee
Reklaamitoimetuse peaspetsialist Ainar Tamm, tel 766 1978, ainar.tamm@ajaleht.ee
Müügispetsialist Merilen Kabanen, tel 766 1977, merilen.kabanen@ajaleht.ee
Ajalehe tellimine tel 766 1960.
Ajaleht ilmub kolm korda nädalas: teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval.
Kuutellimus eraisikule 5,60 € (87,62 krooni), juriidilisele isikule 6,40 € (100,14 krooni)
indeks 69849. Trükk: AS Kroonpress, Tartu.
Väljaandja AS Ühinenud Ajalehed.
Juriidiline aadress: Gildi 1, Tartu 51007, reg nr 11499445,
KM reg nr EE101256889, a/a 221041728667, Swedbank,
e-post: ajaleht@ajaleht.ee, arvete e-post: arved@ajaleht.ee
Finantsjuht Monika Mäiksoo, tel 447 7097, monika.malksoo@ajaleht.ee.
Toimetus ei tagasta ega retsenseeri kirju ka kaastöid ning jätab endale õiguse neid toimetada ja lühendada. Autori aadressi ja isikukoodita kaastöid ei honoreerita. Toimetus ei vastuta kuulutuste ja reklaami sisu ning õigekirja eest. Kõik ajalehes avaldatud artiklid ja fotod on autoriõigusega kaitstud teosed, mille reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma AS Ühinenud Ajalehed kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee või tel 646 3363.



«Kui on võimalik panna püsti eesti rahva häbipost, siis kuidas pole võimalik saada valmis kunstiakadeemia ja Eesti Rahva Muuseumi hooned, samuti linnateatrit?»

JANEK MÄGGI, suhtekorraldaja. (Õhtuleht)

Kuidas valmistuda sõjaks



MATI RAIDMA
Riigikogu liige
(Reformierakond)

«Hinnas on pigem traditsiooniline lähene- mine: vaenlasega tuleb kokku minna rin- nutsi ja kui häda käes, siis metsa.»

«Kriisiajal toimivad ainult need mehhanis- mid ja suhted, mis ka igapäevases elus.»

käes, siis metsa.

Elame väljakutsete perioodil. Täna, kus riigiti erineb arusaam julgeolekust ja seda ähvardavatest ohtudest, kus hägustuvad piirid sisejulgeoleku ja riigikaitse, omavastutuse ja kollektiivse julgeoleku vahel, on konfliktide ja kriisi- de lahendamise anatoomia muutunud.

Eesti korrigeeris paar aastat tagasi õigeaegselt julgeolekupoliitika aluseid ning täna on valmi- mas sellelt pinnalt omakorda laia- põhjaline riigikaitse strateegia. Kevadel alustanud valituse koa- litsioonileping Reformierakonna ja IRLi vahel paneb sellele aluse ning ajaraami.

Oleme võtnud ambitsioonika ülesande järgmise nelja aasta jook- sul kaasajastada kogu Eesti riigi- kaitse seadusruum. Juba on valmimas uuenev Kaitseliidu sea- dus ja pikemat aega oodatud kaitseväe teenistusseaduse uus tervik- tekst. Minu meelest kõige oluli- sem: kahe baasseaduse – rahu- ja sõjaaja riigikaitse seaduste – üm- ber- ja ühtekirjutamine on saamas laia poliitilist toetust. Just nimelt

üheks seaduseks kirjutamine on oluline.

Piisavalt kaua nii Eesti kui rahvusvahelises kriisimaailmas töötanud inimesena olen kogenud kõikjal üht kriisitõdedest: krii- siajal toimivad ainult need meh- hanismid ja suhted, mis ka iga- päevases elus. Kunstlikult vaid kriisi-, sealhulgas ka sõjaajaks loo- davad juhtimis- ja koordineeri- misstruktuurid ei hakka lihtsalt tööle. Kriisiajaks erinevatele eksis- teerivatele institutsioonidele lisa- vastutuse ja -õiguse andmine toi- mib.

Nii peamegi täna vaatama, kuidas erinevates Eesti põhisea- duslikku korda ja iseseisvust ohu- tavates situatsioonides, kaasa ar- vatud sõjaseisukorra väljakuulu- tamisel, jaotuvad kaitseväge juha- taja, ministrite, peaministri, pre- sidenti ning Riigikogu ülesanded ning vastutus. Samuti seda, millal ning kellel peame nende tavaõi- gusi laiendama.

Kindlasti on oluline, mitu lennukit, tanki ja kahurit meil on ja kui aktiivsed me oleme rahvusvahelistel operat- sioonidel, kuid julgen samas väi- ta, et eelpool kirjeldatu on Eesti iseseisvuse hoidmiseks sama täht- tis ja vajalik.

Tänase IRLi ja Reformierakon- na valitsusliidu julgeoleku- ja riigikaitsepoliitika eesmärk on pari- mate julgeolekutagatistega isesei- sev Eesti riik, mis kaitseks sisemi- sele ja välisele rahule, praeguste ja tulevaste põlvete eneseteostu- sele ning eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimisele läbi aegade.

Samuti tõdeme, et Eesti riigi kaitsmine on meie ühiseväärtus, -hüve ning -vastutus. Eesti julge- olekut tugendab sidus kodaniku- ühiskond, kus teadlikul kodaniku- aktiivsusel oluline roll julgeoleku ja turvatunde edendamisel. Riigi- kaitse oluline eeldus on aga koda- nike kaitsetahe ja armastus oma riigi vastu, mida tuleb kasvatada iga päev.

KIRI

Valmis koduloo- line uurimustöö Tsirguliinast ja Tõlliste külast

Kes minevikku ei mäleta, elab tu- levikuta, on öelnud Juhan Liiv.

Tsirguliina alevis on kodu- kandi mälu kandjaks Aini Oberst, kellel valmis koduloo- line uurimustöö «Tsirguliina ja Tõlliste küla XX sajandil». «Raa- mat on mõeldud mälestuste raa- matuna mu kodukohtade, Tõl- liste küla ja Tsirguliina rahvale ning nende järglastele,» ütles Aini Oberst teose esitlusel.

Mahukas, 307-leheküljeline köide annab ülevaate Tõlliste külast, taludest ja peredest, il- lustreerituna rikkaliku fotoma- terjaliga. Põhjalikult on uuritud ka Tsirguliina aleviku sajandiva- nust tekkelugu, tööstus- ja hari- duselu ning seltsitegevust.

Raamat valmis paariküm- neaastase töö tulemusena, ku- hu mahtusid sisse pikad päevad nii Valga kui Tartu arhiivides, perest perre käimised mälestus- te ja materjalide kogumisel.

Obersti elutöö – anda väl- ja raamat on sajandisündmus ka raamatu lugejatele, sest se- nini ei olnud Tsirguliina ja Tõlliste küäl oma lugu.

Raamatu esitlus, mis leidis aset Tsirguliina raamatukogus 29. juunil, algas Aini Obersti mõnusa toonis meenutuste- ga. Obersti jutustiil, talle oma- ne kõnepruuk kõlab kõrvus ka raamatut lugedes.

Tänu sõnu lausunud Obers- tile tehtud töö eest Tõlliste val- lalavanim Madis Gross, valla vo- likogu liige Arne Nõmmik ning valla ja maakonna raamatuko- gude esindajad. Vaimustunud lugejaid esindas endine tsirgu- liinlane Maire Tobre.

Aini Oberst tänas raama- tute kinkimisega oma abilisi ja sponsoreid: Kultuurkapitali Valgamaa ekspertgruppi, Tõl- liste vallavalitsust, Egon Hun- ti ja teisi.

Esitlusel leidsid osalejad, et raamatule võiks tulla järg. On ju meie kandis olnud inimesi, keda peaks ajalooraa- matus jäädvustama: ämma- emand Maimu Mürk, kooli- õpetaja Alviine Läti, Villem Alp ja teised.

Suur tänu Aini Oberstile!
TIIA PÄRNİK
Tsirguliina raamatukogu
töötaja

NÄDALA EDETABEL

Valgamaalase veebivälja- ande eelmise nädala loetavaimad artiklid

- Kohus väidetavate peksjate karistusi ei muutnud **5436** klikki
- Uuring eelistab Pärnut Val- gale **5260** klikki
- Juhtimisõigusega mees kee- ras auto üle katuse **5135** klikki
- Tõrva noormees läheb uues- ti kohtu ette **4752** klikki
- Jõustunud liiklusseadus tõi kaasa olulisi muudatusi **4583** klikki

TABATUD HETK



Siiliema ja tema pojake uudistavad, mis laias ilmas toimub.

FOTO: VELLO JASKA

KÜSIMUS-VASTUS

Miks te ei võtnud kahe ametis oldud kuu jooksul Riigikogu istungil kordagi sõna?



PRIIT SIBUL, Riigikogu liige: «Kui statistika nõnda väidab, ju see nõnda siis oli. Riigikogu liikme töö koosneb tööst valimispiirkonnas, Riigikogu suures saalis, komisjonis ja fraktsioonis. Aruteludele ja eelnõudele, mis toimuvad suures saalis, eelnevad sisulised arutelud ja debatid komisjonides ja fraktsioonis. Mina osalen Riigikogus kahe komisjoni töös: kultuurikomisjonis ja riigieelarve kontrolli komisjonis ning kuulun IRLi fraktsiooni.»

Sangaste-Tõlliste vahelised teetööd kulgevad tõrgeteta

Otepää-Valga maantee Sangaste-Tõlliste lõigul eelmise aasta augustis alanud suu-remahulised teetööd loodetakse lõpetada ennetähtaegselt.

SIRJE LEMMIK

sirje.lemmik@valgamaalane.ee

«Praegu ehitatakse Sangaste alevikus tehnovõrke ja rajatakse valgustust, samuti jätkub põhitee aluse ehitus. Kui alus saab valmis, jätkuvad asfalteerimistööd,» rääkis Sangaste-Tõlliste teelõigul toimuvast maanteeameti Lõuna regiooni juhtivinsener Rein Soovares.

Samaaegselt kaevatakse külkakraave ja kindlustatakse nõlvu. «Alanud on ka parklate ning jalgteede ehitus: kergliiklustee tuleb Sangaste alevikust, Viljandi-Võru-Otepää teeristist Sangaste lossini ning jalgte Tsiguliina alevikku, kuhu rajatakse ka valgustus,» lisas ta.

Suuremahulised ehitustööd käivitunud eelmise aasta augustis ning remondiga hõlmatakse kokku 16,6 kilomeetri pikkune tee-lõik.

«Tänaseks on põhitee asfalt-kattest paigaldatud 78 protsenti, seega ollakse graafikust isegi ees,» lisas Soovares. Tema sõnul on peatöövõtja Asi TREF soov tööd lõpetada augusti lõpuks. «Maan-

teeameti Lõuna regioon on tööde senise käiguga rahul,» kinnitas Soovares.

Sangaste vallavanema Kaido Tambergi sõnul häirib iga remont mingil määral kohalikku elu, kuid õnneks on tööde teostaja, AS-ga TREF olnud koostöö väga hea ning mõistev.

«Nad on töid korraldatud oskuslikult ja kohalikkude rahvast ning liiklejaid arvestavalt. Elu ei olegi nii häiritud, kui algul eeldasime,» lisas vallavanem.

Praegu tehakse teetöid Sangaste alevikku läbival peateel, ehitatakse kergliiklusteed ning alustati töödega parkimisplatsidel. Tänavavalgustuse ehituskulud tulevad vallal endal kanda ning nende maksumuseks kujuneb umbes 45 000 eurot.

«Tundub, et ehitaja suudab tööd isegi ennetähtaegselt lõpetada,» arvas Tamberg. «Tore, et projekt, mis juba 2009. aastal pidi käivituma, nüüd lõpetamisjärgus on. Paranevad tee- ja liiklusolud, samuti liiklusohutus, mis ongi asja juures kõige olulisem ja tähtsam,» oli vallavanem arvamusel.

Teetööde projekti kogumaksumus on üle nelja miljoni euro, mida rahastab riik. Tänavavalgustuse paigaldamise rahastavad Tõlliste ja Sangaste omavalitsus. Lepingu järgne tööde teostamise tähtaeg on 15. oktoober 2011.



Tulevikus, Rail Baltica kolmanda etapi käivitumisel, peaks reisirongide maksimaalseks tunni kiiruseks olema 240 km/h. Kahjuks kulgeb planeeritav kiirtee Tallinnast Varssavisse mitte läbi Valga, vaid läbi Pärnu.

FOTO: ARVO MEEKS

Rail Baltica tasuvusuuring tekitas asjatundjas hämmeldust

Kuigi Rail Baltica tasuvusuuringus Valgat ei mainitud, on piirilinal Valga maavalitsuse peaspetsialisti sõnul projektis oma kindel koht.

SIRJE LEMMIK

sirje.lemmik@valgamaalane.ee

Valga maavalitsuse Eesti-Läti piiriülese koostöö peaspetsialisti, Valgamaa kutseõppekeskuse arendusosakonna juhataja Rainer Kuutma sõnul tõi majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts tasuvusuuringu tutvustamisel välja kuus eeldust, mille tulemusena saaks nelja tunniga sõita Tallinnast Leedu-Poola piirile ning kahe tunniga Riiga.

See saaks toimuda kaheksa korda päevas, iga kahe tunni tagant alates kella kuuest hommikul viimase rongi väljumiseni südaööl, kusjuures kaubavedudeks jääks eelkõige öine aeg.

Liiklus toimuks kuuel päeval nädalas ning pühapäeval oleks see hõrendatud, kuna toimuks raudtee hooldustööd. Just niisuguste järeldusteni jõuti möödunud nädalal majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumis toimunud Rail Baltica raudteeliini kolmanda etapi tasuvusuuringu lõpparuande tutvustamisel.

AECOM viis läbi uuringu Rail Baltica kasumlikkuse kohta ning tõdes, et Euroopa Liidu abi ning piisava kauba- ja reisijateveo mahu korral tasuks see ennast ära.

Oluliseimad eeldused projekti käivitamiseks

«Esiteks, iga päev 4000 reisijat. Teiseks, aastane kaubavedu üheksa miljonit tonni,» kommenteeris Juhan Parts uuringu põhjal Rail Baltica kolmanda etapi eeldusi. «Kolmandaks, Euroopa Liit peaks seda toetama – väljaspool tavapäraseid struktuurseid fonde – kahe miljardi euro ulatuses,» kinnitas minister oma ettekandes.

«Neljandaks on olemas kolme Balti riigi sujuv koostöö ja tahe,

ning viiendaks Eesti valitsuse ja ka avalikkuse huvi projekti järgmist faasi kümme aastat vedada,» lisas Parts.

«Kuuendaks peaksime leidma oma rahakotist 440 miljonit eurot, et teha 50 aastat töötav investering,» rõhutas Parts, tuginedes Briti konsultatsioonifirma uuringutele.

Hämmastavad asjaolud

«Mind üllatas ja hämmastas, et viimased arvestused uuringus olid tehtud rongide maksimumkiirusega 240 kilomeetrit tunnis, varem on räägitud kogu aeg 200 kilomeetrist tunnis. Mida suurem on kiirus, seda sujuvamad peavad olema raudteel pöörded ning seda kallimaks projekt läheb,» kommenteeris uuringut Rainer Kuutma.

«Teise etapi käivitamine annaks võimaluse jõuda Valgast Tartusse umbes 30 minutiga ning Valgast Riiga tunniga.»

«Midagi on korrast ära ka majandusarvestustega. AECOMi uuringu alusel on uue raudtee maksumus 3,7 miljardit eurot, kuid rahastamiseks plaanitakse Euroopa Liidult küsida kaks miljardit, Balti riikide omafinantseering oleks 1,1 miljardit. Kust tuleb puudu jääv 600 miljonit eurot, jäi ebaselgeks,» lisas Kuutma.

Kuutma arvates on väga oluline ka, mis saab edasi Leedu-Poola piirist Bialystokini. Tema andmetel on raudtee enam-vähem normaalne ja korras Varssavist Bialystokini. Sealt edasi, Leedu piirini ei näe Poola valitsus ette mingeid investeeringuid enne kui 2020. aasta paiku.

Kahjuks AECOMi uuring Poolat ei puudutanudki. «Poola küsimus on tegelikult väga oluline ja põhimõtteline,» oli Kuutma arvamusel. «Kui suudetakse tagada maksimumkiirus ainult Leedu-Poola piirini, ei käivitu projekt ju loodetud tasemel.»

Et Rail Baltica esimene etapp läbi Valga kulgeb, on Kuutma kinnitusele otsustatud ning see on

AECOMi UURING

Briti konsultatsioonifirma AECOM uuringu lähteülesanne oli uurida Euroopa rööpmelaiusega (1435 mm) raudtee rajamise võimalust Tallinnast Leedu-Poola piirile.

Selgus, et parim marsruut oleks Poola piir-Kaunas-Panevõžys-Riia-Pärnu-Tallinn kogupikkusega 728 km, sealhulgas Eestis 229 km. Maksimumkiirus oleks 240 km/h, keskmine sõidukiirus sõitjateveol 170, kauba-veol 68 km/h. Sõiduaeg Tallinnast Poola piirini reisijatel neli tundi ja kaheksa minutit ning kaubarongidel kümme tundi ja 29 minutit. Projekti hinnanguline maksumus oleks 3,7 miljardit eurot, millest Eesti osa 29 protsenti ehk 1,073 miljardit eurot.

planeeritud olemasoleval taristul käivitada 2014. aastal. Eesti jõuab juba 2012. aasta alguseks seisu, kus Tallinnast Valgani on raudtee viidud valmisolekusse, mis võimaldab arendada rongidel kiirust kuni 120 kilomeetrit tunnis.

«Praegu käib viimase etapi – Tallinna ja Tapa vahelise tee – remont, mis aasta lõpuks valmima peaks,» rõhutas Kuutma. Leedu tegeleb Kuutma teada Kaunase ja Leedu-Poola piiri vahel kahesüsteemse raudtee ehitamisega. Tema sõnul on murelaps aga Läti, kes pigem Riia-Moskva kiirraudteeliini sooviks panustada.

Rail Baltica teise etapi käivitamisel, samuti olemasoleval infrastruktuuril, peaks reisirongide kiiruseks kujunema 160 kilomeetrit tunnis ning praegu on küll kinnitatud, et sellelgi etapil kulgeb marsruut läbi Valga. «See annaks võimaluse jõuda Valgast Tartusse umbes 30 minutiga ning Valgast Riiga tunniga,» nentis

Kuutma.

Veidi kartust tekitas temas aga, et mida rohkem hakatakse rääkima Rail Baltica kolmandast etapist ehk Euroopa rööpmelaiusega kiirest otseteest läbi Pärnu, seda ebatõenäolisemaks muutub Rail Baltica teise etapi läbiviimine. Ise arvas ta, et arvestades Eesti riigi praeguseid majanduslikke võimalusi, võib kolmas etapp reaalsuseks saada alles 50 aasta pärast.

«Praegu oleks mõistlik suunata kõik jõud esimese etapi käivitamisele ja siis edasi teise,» tõdes Kuutma. Samas avaldas ta veendumust, et ka kolmanda Rail Baltica etapi käivitamine olemasolevat Tallinn-Valga-Riia rongiliiklust välja ei sureta.

Kuutma oli arvamusel, et Eesti riigil oleks väga oluline tegeleda ka Riia-Peterburi rongiliini käivitamisega läbi Valga, sest praegu sõidab see pikemat teed pidi. «Selles aga tuleb renoveerida Valga-Võru vaheline raudteelõik, rajada uued perroonid reisirongide jaoks. Alles siis saaksid need sõita läbi valminud Koidula piiripunkti,» lisas Kuutma.

Kahjuks ei ole selle raudteelõigu renoveerimistööd lähiajal planeeritud ning sel liinil reisirongid arvatavasti niipea liikuma ei hakka.

Võtmeküsimus on koostöö

Eesti näeb Rail Baltica kolmanda etapi käivitamisel keske küsimusena Baltimaade koostööd: edasi tuleks minna ühise arendusettevõttega, kuhu panustavad kolm Balti riiki võrdselt.

«See uuring on alles algus, tegemist on väga pika protsessiga. Reaalsuses võime rääkida uue raudtee valmimisest alates 2025. aastast,» kinnitas minister Parts. «Nüüd on kolme Balti riigi jaoks otsustuskoht, kas ja kuidas projektiga edasi minna.»

Samas kinnitas minister, et riik jätkab ka raudtee senise taristu arendamist. «Aastaks 2014 saab Eesti uued reisirongid ning see annab võimaluse kahekordistada senised reisijateveo mahud. Rail Baltic ei kaota ära olemasolevaid marsruute, vaid annab uusi juurde,» kinnitas Parts.

SOOJUSTAMIST ALUSTA JUBA TÄNA.

MIKS ON TÜHJA ÕHUAHEGA SEIN KÜLM?

Seinavahe on olev õhk, mis on sein sisemise osa mõjul soojenenud, tõuseb üles. Selle asemele tungib altpoolt hõredatest kohtadest külm õhk. Katusealusesse ruumi tõusnud õhk viib pragudest välja kuni 80 protsenti seinte kaudu kaduvast soojust. Soe õhk, mis ei ole veel katusealuse kaudu väljuda jõudnud, puutub kokku külma välismüüritisega ja langeb jahtudes allapoole, kuni sein sisemise osa mõjul taas soojeneb. Niisugune konvektsiooniring põhjustab umbes 20 protsenti sein kaudu kaduvast soojust. Sellest «korstnast» väljub soojust palju kiiremini, kui ette kujutatakse.

SÜSTIME SEINAD SOOJAKSI!

Spetsiaalsete ainete vesilahused segatakse vajalikes suhetes ja muudetakse suruõhu abil vahuks, mis pumbatakse seinatühimikesse. Soojustusvahit koosneb miljonitest väikestest purunenud õhumullidest. Tahkudes muutuvad need pehmeks valgeks veeauru läbilaskvaks materjaliks – termovahuks. Materjal on mõeldud spetsiaalselt elumajade seintes olevate õhuvahede täitmiseks. Termovaht sobib ideaalselt ka vana klaasvatiga soojustatud majade ületäitmiseks. Vaht ei paisu ega riku hoone konstruktsiooni.



OÜ Therm
5660 6010
info@therm.ee
www.therm.ee

MUUSEUMI VEERG



www.valgamuuseum.ee

Kui põllud põlesid

Alates homsest on muuseumi galeriis näitus «Kui põllud põlesid», mis tutvustab alepõlundust – üht Eestis aastatuhandete jooksul kasutusel olnud, kuid nüüdseks unustusse vajunud maakasutusviisi.

Selgub, et alepõletamine ei ole ainult ürgaegne nähtus, vaid kestis just meie kandis 20. sajandini välja.

Näha saab, kuidas alepõlundus on mõjutanud inimeste elu ja maastikke nende ümber. Külastaja saab õppida ka nägema senini äratuntavaid objektide maastikul, mis annavad tunnistust kunagiste alepõldude asupaigast.

Esemeid ja stende täiendab film. Samas saab proovida, kuidas on käes hoida harkatra või kokku panna puslet. Septembris toimuvad ka teemakohased muuseumitunnid.

Näitus on just Valgat arvestades koostatud kakskeelsena, et teadmisi ja elamusi saaks nii eesti kui vene emakeelega külastajad.

Näitus on valminud Eesti Rahva Muuseumi, Valga Muuseumi, Kultuuriteooria Tippkeskuse ja Tallinna Ülikooli Ajaloo Instituudi koostöös. Näituse kuraatorid on Liisi Jääts, Pille Tomson, Marge Konsa ja Kersti Kihno.

Mehed, näitusele!

Muuseumi galeriis on 1. juulist 31. augustini avatud Teise maailmasõja aegse sõjatehnika mudelite näitus.

Vaatamiseks on välja pandud paarkümmend tankide, liiksõidukite ja lennukite mudelit kolmelt kolleksionäärilt.

Suvitamisest muiste

Praegusel puhkuste ajal on paslik paari sõnaga meenutada, kuidas suvitati 70–80 aastat tagasi.

Paljud linlastest, kes endale üldse suvepuhkust lubada said, otsisid tollal endale suvituspaiga maal – meenutagem kas või «Mikumärdi» värvikaid kirjeldusi linnasakstest talumiljöö.

Valgamaal oli eriti palju puhkajaid looduskunsti kohades nagu Koiva jõe ümbrus, Pühajärve ja Helme kant. Tõrva hakkas muide lausa suvituslinna kuulsust koguma: 1930. aastate keskel käinud seal puhkamas umbes 400 inimest aastas, peamiselt Tallinnast.

Kuulsustest puhkas näiteks Puka lähedal kirjanik Johannes Semper, Pühajärve ääres aga kirjanik Karl August Hindrey. Pikasilla kujunes aastateks meelispaigaks Vane-muise näitlejatele.

Mis lihtsatesse valgala-tesse puutub, siis nemad tavatsesid end pühapäeviti kosutada jalutuskäikudega Läti-Valgas või Priimetsas. Ka suplemas käidi varem Läti poole, hiljem aga Pedeli jõe 1932. aastal rajatud supelbasseinis.

Eesti pakkus Tai tüdrukule eksootilisi elamusi

Viimaseid päevi elab Eestis 16aastane Tai tüdruk, kes oli möödunud aasta augustist vahetusõpilane Tõrva gümnaasiumis.

JAANIKA KUUSIK

jaanika.kuusik@valgamaalane.ee

Tailanna Neeranoot Kaewasawat ei olnud Eestist enne siia tulekut midagi kuulnud. Soov aga oli saada uusi elamusi ja kogeda midagi erilist, ehedat ja euroopalikku. «Vaatsin internetist ja sealgi oli Eesti kohta väga vähe infot. Ema ütles, et see riik võiks huvitav olla ja nii otsustasingi Eesti kasuks,» rääkis Neeranoot, kes sattus Eestisse õpilavahetuse organisatsiooni YFU kaudu.

Neeranoot õppis Tõrva gümnaasiumi 10.a klassis. Neiu tunnistab, et kõige raskem oli seejuures eesti keele õppimine. Algul rääkis ta enamasti inglise keeles, mida Eesti noored tema meelest väga hästi valdavad. Palju oli Neeranooti sõnul keele õppel abiks klassijuhataja ja inglise keele õpetaja Maris Jaama.

Suurimatest erinevustest Eesti ja Tai vahel nimetas Neeranoot toitu. «Algul, kui siia tulin, arvasin, et sinne toit ei ole hea. Ei osanud midagi süüa, kuna toit oli niivõrd teistsugune ja võtsin viis kilo alla,» kõneles niigi nääpsuke tüdruk. Siiani ei ole Neeranoot harjunud musta leivaga ega maitse talle ka kapsa-peedisupid. Küll aga sööb ta nüüd meelsasti kartulit ja liha mingi kastmega, samuti meeldivad grillitud toidud.

Siinsed maasikad maitsvamad

Praegusel marjaajal on Neeranoot saanud süüa maasikaid, mida ta väga maitsvateks peab. «Maasikaid kasvatatakse küll ka mõnes Tai piirkonnas, kuid need on kallid ega ole nii head kui Eestis. Meil on Tais aasta läbi võimalik saada erinevaid köögi- ja puuvilju, mida palju sööme,» kõneles Neeranoot, märkides, et peamine toiduaine on seal riis.

«Tais sain palju vitamiine, siin olles olen pidanud rohkem süsivesikuterikast toitu sööma ja seetõttu praegu veidi juurdegi võtnud,» tunnistas tailanna.

Võrreldes Eesti kooli Tai kooliga, kus Neeranoot õpib, tõi ta



Neeranoot Kaewasawat tahab kunagi kindlasti Eestisse tagasi tulla.

FOTO: JAANIKA KUUSIK

välja mitmeid erinevusi. Esiteks on vahetusõpilase sõnul siinsed koolipäevad lühemad ja lastel võimalik pärast kooli mitme huvialaga tegeleda.

«Tais pean pärast kooli ja nädalavahetustel aitama oma peret, meil on perefirma ja nii emal kui isal on väike pood,» Neeranooti viieliikmeline pere elab Kesk-Tai piirkonna lõunapoolses linnake-

ses. Tema 19aastane vend omandab elektriku kutseharidust.

«Koolis, kus mina Tais õpin, kehtib palju reegleid. Peame kandma koolivormi, tüdrukud ei tohi end meikida ja juukseid ei tohi üle öla lasta kasvada,» kinnitas Neeranoot. Viimast reeglit peab ta ise iganenuks ja leiab, et Tai koolisüsteem vajaks muutusi ning loodab, et need peagi toimuvad.

Kümneaastane Karolin ja 12aastane Kurmo on Valgas ajalehti müünud juba kolm nädalat. Suvel puhkamise asemel soovisid lapsed hoopis tööd teha, ning nii registreeritigi end internetis ajalehelasteks.

ANDRE HANIMÄGI

andre.hanimagi@valgamaalane.ee

Lastele töö meeldib ning ka vanemad on nende suveveetmisega rahul. Tööks vajalik hõikumine on inimestele aga tihti vastukarva. «Täiskasvanud ütlevad vahel halvasti, et mine koju või nii,» lausub

Sealses koolis õpitakse peale tai keele hiina ja inglise keelt – viimast sai ta siin olles praktiseerida ja täiendada. Suuremates Tai koolides on võimalik rohkem keeli valida.

Hindamissüsteem Tais sarnaneb Eesti koolis kehtivaga, hindadeid pannakse ühest neljani. Neeranoot tunnistab, et talle ei meeldi eriti matemaatika, mis ainetest ka enim raskusi valmistab. Eesti noori peab ta väga tarkadeks.

Eesti-kodu Pikasillal

Perekond, kus vahetusõpilane siin olles elas, elab Pikasillal. Neeranooti oli siin kaks nii-öelda Eesti-õde: üks neist kohe 18 saamas ja teine 13aastane. «Mu siinne pere on olnud väga hoolitsev ja mõistev. Kui olen tahtnud kuskile minna, on nad aidanud seda organiseerida. Vahel on olnud õdedega probleeme, aga arvan, et see on normaalne ja neid tekib igas peres,» rääkis tütarlaps.

Suurim erinevus perede vahel on Neeranooti arvates see, et Eesti peres on kõigil tihti kiire ja ei osata lihtsalt puhata.

Suurim erinevus perede vahel on Neeranooti arvates see, et Eesti peres on kõigil tihti kiire ega osata lihtsalt puhata ning võtta lõdvalt. «Meil on Tais perefirma ja kui tahame puhata, võtame lihtsalt vaba päeva ja lähme kuhugi koos, näiteks piknikule. Eestis olakse aktiivsemad ja tegeletakse vabal ajal palju spordiga.» Sporti on ta oma sõnul siin olles ka teinud palju rohkem kui kodus.

Eestis olles nägi Neeranoot esmakordselt lund ja sai talvel nii suusatada kui uisutada, mis algul üsna keeruline tundus, kuid pärast meeldima hakkas. Otepääl õnnestus käia võistluseidki vaatamas, mis toreda elamuse andis.

Tais, kus uue aasta vastuvõtmist tähistatakse eri kalendrite järgi kolm korda, jõule ei peeta – seetõttu olid tailanna jaoks ka siinsed jõulud eksootilised. Kui Eestis on neli aastaaega, siis Neeranooti sõnul Tais kolm: suvi 30–35 soojakraadiga, vihmaperiood ja talv, kui plusskraade 20–25. Tais ei ole kombeks päevitada – jume niigi tõmmu.

Siinseid inimesi peab Neeranoot sõbralikeks, kuigi nad algul

ÕPILASVAHETUS

Rahvusvaheline mittetulunduslik õpilavahetuse organisatsioon YFU Eesti loodi 1992. aastal. Sellest ajast peale on Eestist käinud välismaal pea 1000 keskkooliõpilast ning Eestis ligi 200 välisõpilast. YFU Eesti otsib ka vahetusperesid uueks õppeaastaks Eestisse saabuvaltele välisõpilastele. Lisainfot leiab YFU kodulehelt.

KOMMENTAAR

MARIS JAAMA, klassijuhataja ja inglise keele õpetaja

«Arvan, et olin talle selline tugiisik, kelle poole sai mure korral pöörduda. Eesti keelt ta nii palju ei õppinudki ära, et vabalt suhelda saaks. Tihti tuli olla vahendaja. Kuna tema rahvusele on omane tagasihoidlikkus, tekitas algul muret suhtlemine: eesti õpilased ei kippunud ise tema juurde minema ja tema ise ka ei alustanud vestlust.

Hiljem hakati teda tegevustesse kaasa kutsuma, ta käis ka rahvatantsus. Lapsed hakkasid mõistma, kui raske tal võib olla ja pakkusid abi õppetöös. Neeranoot suhtles palju noorematega, kuna oli ise klassikaaslastest noorem.

Meil on olnud ka varem vahetusõpilasi – Austriast ja Saksamaalt –, aga nii eksootilisest riigist oli tõesti esmakordselt. Kindlasti oli nii meile kui talle väga õpetlik aasta ja Neeranoot jättis viisaka olemisega, naeratava ja meeldivana õpetajatele väga hea mulje. Kindlasti täienes nii tema kui ka meie laste inglise keele oskus.»

tunduvad jahedad ning vaoshoitud. «Nad vaatavad mind ja kui naeratan, naeratavad vastu. Tutvudes ja rääkima hakates on eestlased toredad,» sõnas tütarlaps.

Küsimusele, mida ta pärast keskkooli edasi mõtleb teha, vastas Neeranoot: «Tahaksin pärast keskkooli kindlasti ülikooli minna, aga ei tea veel, mida õppima. Eestisse tahan kindlasti tagasi tulla,» sõnas Neeranoot, lisades, et kuigi igatseb praegu kodu järele, hakkab ta Tais kindlasti Eesti järele igatsema. Uute kogemuste võrra rikkamana naaseb Neeranoot sel nädalal taas kodumaale.

Valjuhäälsed ajalehelapsed tekitavad linnaelanikes erinevaid reaktsioone



Kurmo ja Karolin müügihoos

FOTO: ARVO MEEKS

Kurmo veidi nukralt. Rimi ette enam ajalehepoiss ühe pahase linnaelaniku tõttu enam minna ei julgegi ...

Õnneks on sellised inimesed siiski vähemuses, ning nii mõnigi kord antakse lastele raha ilma ajalehte soovimata. «Kuule poiss, sa karjud nii oma hääle ära,» oli Kurmo sõnul üks tädi päris mu-retsenud.

Laste sõnul läheb ajalehtede müük kõige paremini lõuna paiku Maxima ees ja turu peal. Lühikesee aja jooksul on Karolinile tekkinud isegi püsikliendid. «Küsin, kas tahate minu käest lehte osta ning viin inimesele ise kohale,» selgitas Karolin ajalehemüügi tagamaid. Laste käest lehte osta on odavam kui poest.

Kuigi lastel on seljas Eesti Ekspressi ja Maalehe särvid, müüvad nad ka Valgamaalast, mis Kurmo sõnul läheb väga hästi. Suve lõpuks aga laste ajalehemüük võib-olla

ei lõppegi. «Kindel pole, kunas lõpetame, võib-olla isegi müüme edasi kooli ajal, kui aega on,» ütles Karolin ja Kurmo nõustus.

Kiire küsitlus Maxima ees kinnitas, et õelutsejad on vähemuses. 59aastase Jaani sõnul on tegemist tegelikult väga toreda ettevõtmisega ja seda eriti suvel. Pealegi on ju ajalehelastelt lehte osta odavam kui poest.

Parajasti Maximasse kõndinud 47aastane Jelena leidis samuti, et lastepoolne ajalehemüük on väga hea ning teda nende võimalik karjumine ei sega. «Kui ei taha, võid ju mitte osta,» arvas ta.

20aastane Piret on igatahes kindel, et tegemist on väga ägeda tegevusega ja kinnitas, et tema saadaks kõik väikesed lapsed niimoodi kogemusi hankima. Neiu arvates saavad lapsed seejuures ka müügiäralasi teadmisi. Laste hõigete osas on Piret resoluutne: «Karjumine käib ju müügi juurde!»

Noori erutas küsimus, mis maa see Eesti on

Kuigi noorte laulupeo kavas oli palju tuntud ja armastatud heliteo-seid, jääb pidu meenutama eelkõige küsimuslaul «Mis maa see on?». Tantsupidu jäi aga meelde omapäraste kujunditega.

HELJU KESKPALU

helju.keskpalu@valgamaalane.ee

Nime «Maa ja ilm» kandnud peo eelõhtul andis Nokia kontserdimajas noortepeole pühendatud kontserdi «Ilm ja maa» ERSO Nee-me Järvi juhatusel. Kaastegev oli Eesti Rahvusmeeskoor, solistina esinesid 13aastane Malaysia ime-laps Tengku Ahmad Irfan ja ERSO kontsertmeister Arvo Leibur. Kav-vas oli populaarne klassika eesti ja maailma muusikast.

Maestrol oli orkestri ja solisti-dega väga hea kontakt ja kogu ka-va kulges ühtses muusikatunnetu-ses. Publik nautis kontserti täiega. Kontserdi krooniks kujunes veel Pjotr Tšaikovski pidulik avamäng «1812» elava tule ja võimsate ka-huripaukudega. Nii pikka aplausi sümfooniaorkestrile püsti seisnud 1800pealiselt publikult pole mit-te igaüks oma elus kogenud.

Juba tantsupeo peaproov-etendus läks korda

Nelja pika proovipäevaga küpse-tati tantsupidu valmis ja pea-proov-etendus kulges tõrgeteta. Peaproovile järgnenud pressikon-verentsile Oru hotellis ei tulnud ajakirjanike ette üksnes kunstili-ne juht Märt Agu ja mõni üldjuht, vaid huviliste ees viibisid üllatus-likult kõik liigijuhid koos oma abi-listega.

Kohtumist juhtinud Eesti Lau-lu- ja Tantsupeo Sihtasutuse kom-munikatsioonijuht Sten Weide-baum andis järgemööda sõna kõi-gile. Sõnavõttud kujunesid aga üp-ris üheplaanelisteks, sest kõik peo tegijad rääkisid – kuigi ausalt – üht ja sama – väljendasid silmade sä-rades vaimustust tantsijaist, kes nii hästi olid kõigega hakkama saa-nud. Ilus oli küll näha seda väga kokkuhoidvat noorte meeskonda.

Peaproovist jäi mulle veel vä-heks ja vaatasin ka tantsupeo teist etendust laulukaare all 16. reas. Peo muljed olenevad kindlasti pal-ju sellest, missuguselt kohalt eten-dust jälgida. Nautisin juba ilusaid minekuid, kus küll lihtsalt kõnni-ti, aga selle tulemusena tekkis lõ-puks mingi huvitav kujund.

1. klasside tantsud kulgesid aplausi saatel. 2. ja 3. klasside «Päikesejänku» lõpus joonistus platsile sõna «Eesti».

Suure aplausi teenisid nii väi-kesed kui suured võimlejad. Suur-te võimlejate punase ja valge vär-vi mäng pontšodega pani pealt-vaatajad lausa ahhetama. Väga efektne oli nende numbri lõpus joonistunud sõna «maailm».

3. ja 4. klasside «Pesapuu» lõ-pus tekkis valikrühmade abil väl-jakule perekond. 5. ja 6. klassid vihtusid hoogsat polkat tantsida. Oi, mida 7.–9. klassid «Kaera-Jaa-niga» olid teinud! Nende labürint koos valikrühmadega oli filosoof-iliselt mõeldud, kuid polnud vist kõigile pealtvaatajatele siiski aru-saadav, võis aplausist järeldada.

Kes kujundeid kõrgusest ei saanud vaadata, nägi neid ekraa-nil. Etenduses oli oluline osa ka Märt Agu jutustatud lugudel. «Ära pahanda, kui lugu on liiga õpet-lik,» juhatas ta sisse õpetajate ja valikrühmade «Jõudmise loo». Selle tantsu tegi emotsionaalseks lugu ise.



Tõrva gümnaasiumi tublid laulu- ja tantsulapsed ning nende juhendaja Ene Vilipuu

FOTOD: HELJU KESKPALU

Valikrühmade «Esimese valsi» järel piirasid üldtantsus «Eesti muld ja eesti süda» osalejad nad ümber, mille tulemusena moodus-tus suur süda.

Kohtumine ehtekojas

Laululava lähedal töötas suures telgis ehtekoda, kus olid väljas val-minud tööd ja sai meistrite käe all põnevaid asju teha. Ja oh imet – kui palju oli neid huvilisi! Läksin sinna sel ajal, kui seal esinesid Valgamaa rahvamuusikud. Ote-pää ansambliid Karupojad ja Mõm-mid andsid ühiskontserdi, nende järel astus üles Valga muusikakoo-li ansambel Kirekind.

Kumbki kollektiiv on omaette nähtus Valgamaa rahvuskultuuris. Otepää kahes ansambli kokku on viis Raidsalude suguvõsa liiget: Lille Tali, tema tütre, Karupoe-gade juht Merle Soonberg ja viiul-daja Margit Tali ning Merle lapsed Heidi ja Karl August. Veel on sel-les seltskonnas Merike Kukk ja te-ma lapsed Indrek, Andre ja Meri-lis.

Mõmmide juht Lille Tali on varem mänginud tantsupeol rah-vamuusikaorkestris. Nüüd esine-sid rahvamuusikud esmakordselt laulupeol laulukaare all ja mitte ainult oma koondorkestris, vaid ka koos puhkpilli- ja noorte süm-fooniaorkestritega. «Meid oli kok-ku väga palju. Mul tekkis tunne, et tõusen taevasse, nii võimas oli see elamus,» rääkis Lille ühise proovi järel.

«Mul tekkis tunne, et tõusen taevasse, nii võimas oli see elamus.»

Lille Talile meeldis kogu peo korraldus. Lisaks puhtale kooli-majale – nende majutuskohaks oli Tallinna 21. koolis – ja headele söökidele sai ta ka ansambli kahe saatetekandele logisema hakanud jalgadele kiirabi.

Valga ansambli Kirekind juht Koidu Ahk käis Tallinnas laulu-peol juba Tsirguliina keskkooli lastekoori lauljana, kui peole sõi-deti rongiga. Nüüd mängis ta lau-lukaare all koos oma ansambliga. Talle kui väga nõudlikule õpetaja-le meeldis kord, et esinema said



Pühajärve puhkpilliorkester on rongkäiguks valmis.

ainult need, kes olid proovis.

Rahvamuusikuid ehtekojas kuulates avastasin enda kõrval kunagise valgalase Gunnar Grenčsteini koos poja Marekiga. Gunnar on Lihula muusika- ja kunstikooli rahvamuusikaansam-bli Pillilugu juhendaja ja Haapsalu muusikakooli kammerorkestri lii-ge, tema poeg mängib Pilliloos basskitarri, tütar Margit viulit.

Gertrud ja Jack mängisid kogu tee rütm

Laulupeopäev algas hommikul rongkäiguga. Valgamaa kolonn ri-vistus Roosikrantsi tänavale. Ka maavanem Margus Lepik tuli rivi, kaasas kuueaastane tütar Em-ma. Küsimusele, kas nii pikk tee on ikka tüdrukule jõukohane, vas-tas isa, et neil on sportlik pere-kond ja selleks minekuks on tren-ni tehtud.

Kõige pikem rivi Valgamaa ko-lonnis oli Otepää valla rahval – 12 kollektiivi. Tõrval oli neid üheksa, Valgal seitse, teistel vä-hem. Otepää silti kandis valla kul-tuurijuht Sirje Ginter, lippu valla-vanem Andres Visnapuu. Selles ri-vis sai uhke olla ka gümnaasiumi direktor Aivo Meema, kelle selja taga oli neli tantsurühma ja neli koori. Ka rahvamuusikute hulgas on nende lapsed.

Pühajärve kool oli esindatud tantsurühmaga. Pühajärvel on ka

maakonna ainuke noorte puhkpil-liorkester, kes pidi ka rongkäigus valgamaalaste minekul õige tem-po hoidma. Selle eest hoolitsesid Arno Anton ja Külli Teearu.

Kui teised pillid mängus vahet pidasid, mängisid Gertrud Leop-ard väikesel ja Jack – see mees on enam tuntud hüüdnimega – suurel trummil rütm edasi ja nii peaaegu kogu tee. Pühajärve puhkpillimuusika kostis kaugele, nii et selle järgi lustusid isegi Val-gamaa kolonni ees sammunud Eesti Maaülikooli lauljad.

Otepää tegi oma kodupaigale kogu tee hõiskavat reklaami, andes teada, et Otepäält nad tulevad ja laulupeole lähevad. Neil oli sel-leks kohe oma laul tehtud.

Vallavanemale esitatud küsi-musele laulupeotunde kohta vas-tas Visnapuu, et on uhke, kuna nende vallast on nii palju ja tubli-sid lapsi peol, mis tähendab, et neil on ka väga head juhendajad. «Nad on mägede vahel harjuta-nud. Mäest alla tulnud, on neil vorm hea,» lisas ta.

Varasematest pidudest mee-nus tal näiteks, kui ta 1980. aas-tal laulis Võru noorte segakooris. Peo lõpus nad juba lahkusid la-valt, kuid siis mindi tagasi, sest «Mu isamaa on minu arm» laul-mata ei saanud ometi koju min-na.

Aivo Meema ütles end tund-

KOMMENTAARID

REET LAANOJA

«Väga võimas pidu oli. Laste lemmiklaul oli «Mis maa see on?». Lauluvälja-kult lahkudes võtsid minu kolm koori mind Oru värä-vas vastu ja laulsid tänu-laulu. Kogemata oli seal ka Siiri Sisask, kes laulis minu lastega kaasa.»

KOIDU AHK

«Laulupidu läheb järjest paremaks. Mulle meeldib laste ümber loodud turva-lisus. Pillid olid kogu aeg lauluväljakul, neid polnud vaja kaasas kanda. Meil olid kõik lood peas ja kõik õnnestus. Toitlustamine kulges nagu õlitatult ja toi-dud olid maitsvad. Pidul algas õigel ajal. Väga meeldis ühendkooride vii-manee plokk. Lõpulaulu «Maa ja ilm» ajal Märt Agu tantsis ja teised juhid liikusid temaga kaasa.»

HANNA-LIISA TAMM, Palupera koori asutamise idee autor

«Pidu õnnestus paremini-gi, kui oskasin loota. Rah-vast oli nii palju. Meie üle-tasime iseennast ja prae-gu on väga hea tunne. Kui alustasime laval laineta-mist ja publik võttis selle üle, oli väga ilus väljakule vaadata. Kurb on, et kõik sai läbi.»

vat peol sama hästi kui lapsed. «Kõik juhendajad on siin poole nooremad kui muidu,» teatas ta rõõmsalt.

Nelja tantsurühmaga peol ol-nud Kaire Ojavee kiitis oma lapsi. Sealsamas kõrval olnud 3.–4. klassi rühma lastele jäi kahest tantsupeost isegi väheks. Nemand oleksid tahtnud veel tantsida.

Tõrva kolonnis oli viis koori, kaks tantsurühma ja 34 võimlejat. Tõrva on see koht meie maakon-nas, kus tantsustuudio Lys juhen-daja Ulvi Riitsalu valmistab igaks peaks ette suure hulga võimlejaid ja suurel peol efektseid võimle-

misnumbreid vaadates võime kindlad olla, et selles ilus on ka Tõrva noorte osa.

Valga kolonnis oli gümnaasiumi neli koori, kultuurikeskuse rahvatantsurühm, muusikakooli rahvamuusikaansambel ja maa-konna ainsa õpetajate rühmana peole pääsenud Pilleriini nais-rühm, kes saab sügisel kolmeaas-taseks. See pidu oli neil esimene Tallinna pidu.

«Inna Kallas on hea juhenda-ja ja meie oleme teinud trenni ala-ti eesmärgi ja täiega,» ütles juba lapsena tantsinud rühma liige Tiivi Rüütel. «Rehetoa tantsudes» tuli palju kujundeid teha. Olime seal suur õis, 1. klassi lapsed tulid õide seemneteks. Tähtsime laste-le näidata, et ka õpetaja naudib elu. Õpetajate tantsudes olidki kõige huvitavamad õpetajate ja õpilaste kokkupuuted.»

Õpetaja Varje Schmidt läks rahvatantsu tantsima «Oige ja va-semba» pärast. Kõik oskavad, kui-das siis tema ei oska. Õppis ära ja jäigi tantsima.

Pilleriin on uhke ka Hargla kui nii-öelda kodukandi rahvariie-te üle, mis on Karula naisseltsi liikme Virve Niiliski valmistatud.

Valga kolonnis oli ka tantsiv koorijuht Reet Laanoja. Gümnaa-siumi neljast koorist kolm on te-ma juhendamisel laulupeole jõud-nud. Ise ta tantsib Pilleriinis.

Laanoja on laulupeol laulnud põhikoolis, gümnaasiumis ja üli-õpilasena. Töötanud kümme aas-tat Valga gümnaasiumi muusika-õpetajana ja käinud sel ajal oma kooridega laulupeol. Alati oli ta unistanud tantsimisest ja nüüd täitus ka see tema soov.

«Otepää tegi oma kodupaigale kogu tee hõiskavat reklaami, andes teada, et Otepäält nad tulevad ja laulupeole lähevad.»

Peo avamisel «Domine Jesu» ajal olid tema lastekoor ja sega-koor laval, poisid ja Siiri Põldsaa-re juhendamisel tegutsev nende kooli mudilaskoor ning kooride saatjad vaatamas, tema tantsu-rühmas tuletorni all. Lausa nende rühma eest läks laulupeotuli tor-ni. «Võimas tunne oli,» ütles ta. «Mul on väga hea meel, et oleme kõik laulupeol koos.»

Palupera kooli lastekooriga sammus mõnda aega rivis ka koori esimeste sammude tegemi-se juures olnud Tarmo Leina-tamm.

Siiri Sisaski laul liigutas

Lauluväljakul oli rahvast kui mur-du. Leppisime kokku kohtumise meie kõige nooremate – Tõrva gümnaasiumi ühehäälese mudilas-kooriga – Gustav Ernesaksa selja taga pärast nende laulmist. Suu-rest massist läbi, leidsime üksteist üles. Tegime pilti.

Selle koori lauljad olid ühtla-si ka tantsupeol meie ainsa 1. klas-si rühmana. Nende laulu- ja tant-suõpetaja Ene Vilipuu sõnul said nad hästi hakkama. Et lapsed kõik tehtud said ja jõudsid veel vabal ajal ka Miia-Milla-Manda muu-seumis, Tallinna raekoja tornis ja loomaaias käia, selle eest on Vili-puu väga tänulik oma abilistele Aimi Laanojale ja Aivi Mehidele, kes olid kui head pereemad kogu aeg lastega.

Kontserdi meeleolu võttis üha enam tuure üles. Mitu laulu läks lauljate soovil kordamisele. Juba laulu- ja tantsupeo avamisel kõla-nud Siiri Sisaski laul «Mis maa see on?» Peeter Volkonski tekstile sai erilise hinguse laulupeo lõpuplo-kis, kui kordamise ajal laulis seda Sisask ise koos kooriga.

Uus programm aitab hätta sattunud õigele rajale tagasi

Loodud on programm, mis erivajadustega ja töö kaotanud inimestele nõustamist pakub, et neil seejärel kergem tööturule naasta oleks.

ELERI LÖHMUS

eler.lohmus@valgamaalane.ee

«Ma ei tahaks rõhutada sõna «erivajadustega»,» rääkis sotsiaalnõustaja Eda Lepik Euroopa Sotsiaalfondi ja sotsiaalministeeriumi rahastatava programmi «Töölesaamist toetavad hoolekandemeetmed 2010–2011» ühe osana toimivast «Töölesaamist toetava test hoolekandeteenustest».

Samas lisas Lepik, et teenus on mõeldud tõesti eelkõige erivajadustega inimeste toimetulekuks ja töölesaamiseks. «Aga see võib puudutada kõiki inimesi, kes sattunud raskesse olukorda: kaotanud töö, tervise, on end suurtesse võlgadesse laenanud ja seetõttu on kadunud ka vaimne tasakaal,» selgitas Lepik.

Igal oma erivajadused

Samuti rääkis ta, et inimese erivajadus ei pruugi tähendada konkreetset puuet. «Mul on prill peas – see on minu erivajadus,» sõnas sotsiaalnõustaja ja lisas, et ka seda, kui inimene ei saa ametiasutustes ise asjaajamisega hakkama, võib pidada tema erivajaduseks. «Pigem lähtuks sellest, et teenus on mõeldud kõigile, kellel tuge vaja.»

Tuge aga vajatakse väga erinevatel põhjustel. «Näiteks tuli hiljuti inimene, kellel oli terve kompleks probleeme: ta vajab psühholoogilist nõustamist ja võlanõustamist,» rääkis Lepik.

Tema kinnitusel vajavad Valga inimesed tunduvalt rohkem võlanõustamist. Võlgu antakse ja võlgu võetakse, kuid kui töö ja tervis kadunud, pole enam millegi tagasi maksta. Jutt ei käi mõnest tuhandest, vaid ikka miljonitest. «Kui alustasime, ma ei uskunud, et inimesed on end nii võrd võlgadesse laenanud,» lausus sotsiaalnõustaja. Võetud on nii SMS-laene kui ka näiteks rõivakataloogi pakutavat laenu.

Võlgadest vabanemiseks on aga spetsialisti abi tarvis, sest nagu Lepik selgitas, on paljud inimesed nõustamisel rääkinud, kuidas meeldetuletusi erinevatest võlgnevustest potsatab postkasti nõnda palju, et see muutub suisa äritavaks ning lõpptulemusena viisatakse need prügikasti.

«Ega pääse ju kuskile, maksa peab,» sõnas seepeale Lepik ning jätkas, et võlanõustaja abi seisnebki selles, et inimene saaks oma rahaasjadesse selguse, palju ja kellele maksta tuleb. Samuti aitab nõustaja selles osas, kuidas saada endale uued dokumendid nende asemel, mis inimene ärritunud kas või minema visanud on.

Samuti on Lepiku kinnitusel vajalik psühholoogi nõustamine, samas kui perenõustamisteenuse järele on oluliselt vähem nõudmist olnud.

Tundlikud teemad

Arvatavasti peitub põhjus eestlaste kinnises loomuses, et pereasju ei taheta väljaspool kodu arutada.

«See on õrn teema, mida ei tee ühe nõustamisega korda. Käis üks pere, tulid koos lastega.



Uus teenus võib puudutada kõiki, kes sattunud raskesse olukorda.

FOTO: PÄRNU POSTIMEES/SCANPIX

Vanematel oli erimeelsusi laste kasvatamise osas, aga nad rohkem ei tulnud. Helistasin, et kuidas ise arvate, kas on veel tarvis nõustamisele tulla ja sellele vastati: «Aga me ei saanud mingit abi». Ent mida saabki ühe vestluse jooksul!» tõi Lepik näiteks.

Samuti tekitab inimestes negatiivseid reaktsioone, kui neil soovitakse psühholoogi juurde pöörduda.

«See on hell teema ja on inimesi, kes ei tee vahet, kes psühholoog ja kes psühhiaater. Ja kui nimetada sõna «psühholoog», vastab inimene, et tablette ma mingil juhul võtma ei hakka,» selgitas Lepik.

Probleemid, millega sotsiaalnõustaja juurde pöördutakse, on väga erinevad. Inimesed on psühhiliselt väga haiget saanud: kas mõnel konkreetsel põhjusel – pe-

resuhted, lähedase kaotus – või mitmete asjade kokkulangemine. «On sõltlasi ja neidki, kes oma sõltuvusprobleemist välja saanud, kuid jäänud ikkagi suhtlemisprobleemid lähedastega, rahamured.»

Valgamaal abisaanuid üle 30

24. mai seisuga on Valgamaal MTÜ Eesti Abikeskused läbiviidava erinevate nõustamisteenuste vastu huvi tundnud 509 inimest, alates eelmise aasta juuli keskpaigast on selle programmi abil tööle naasnud 31. «Seda pole palju, ma tean,» sõnas Lepik.

MTÜ Eesti Abikeskused projektijuht Rinno Lige sõnul kestab programm käesoleva aasta lõpuni. «Meie sihtgrupp on tööealised, kes väheste toimetulekuoskustega, sotsiaalprobleemidega, puudega ja töötud inimesed ning nende pereliikmed,» sõnas Lige.

«Mul on prill peas – see on minu erivajadus.»

Tema sõnul on teenuse eesmärk jagada asjakohast teavet ning pakkuda kvaliteetseid ja kättesaadavaid töölesaamist toetavaid nõustamisteenuseid erivajadustega inimestele ja nende perele Lõuna-Eesti regioonis.

«Lõpptulemusena nõustatakse üle Lõuna-Eesti vähemalt 1800 inimest, kellest teenuste abil peaks tööle rakenduma 15 protsenti. 30 protsenti on suunatud aktiivselt tööturuteenuseid tarbima,» selgitas Lige.

Lisaks Valgale on MTÜ-I Lõuna-Eestis nõustamispunktid veel Võrus ja Põlvas. MTÜ Eesti Abikeskused on olnud abiks Lõuna-Eestisse 40 uue töökoha loomisel: märtsis avati kaugtöökeskused Valgas, Põlvas ja Võrus.

Valgamaa nõustamiskeskuses aitavad abivajajaid sotsiaalnõustaja Eda Lepik, psühholoogid Ene Kulasalu ja Nadežda Selivjorstova, perenõustaja Külli Kübar, võlanõustajad Aster Tooma ja Maila Korkmann.



Edasimüüja peab pakutavaid tooteid ise kontrollima.

FOTO: ELERI LÖHMUS

Paljud gaasigrillide pakkujad eiravad nõudeid

Tehnilise järelevalve amet viis mais ja juunis läbi gaasigrillide turujärelevalve kampaania, mille eesmärk oli kaardistada gaasigrillide ja nende kasutamisega seotud ohte, samuti tootjaid, maaletootjaid ja edasimüüjaid.

Kampaania käigus kontrolliti üle Eesti 29 kauplust, neist 18 tuvastati müügil olevatel gaasigrillidel erinevaid puudusi. Ühtekokku kontrolliti 69 gaasigrilli.

Enim levinud puudusteks olid kasutajale mõeldud eestikeelsete jääkriskide hoiatuste – näiteks «kasutamiseks vaid välitingimustes», «detailid võivad olla kuumad», «kontrollige gaasikraani sulgumist» – puudumine, mida esines 55 protsendil, ning eestikeelsete kasutus- ja hooldusjuhendite puudumine, mida esines 34 protsendil kontrollitud gaasigrillidest.

Probleeme põhjustasid ka olemasolevate hoiatuste paigutamine halvasti märgatavasse

kohta ning vastavusmargise CE ja tootjamärgistuse puudumine. Otsestelt ohtlikke tehnilisi puudusi ega rikkeid ei tuvastatud.

Nõuetele mittevastavuste peamiseks põhjuseks võib pidada, et edasimüüjad ei kontrolli müügiks pakutavaid tooteid ega nende kompleksust piisava põhjalikkusega. Kasutusjuhendite puudumine jaemüügis olevatel grillidel on üldjuhul tingitud edasimüüjate hooletusest või teadmatuses. Sageli jäetakse näiteks kontrollimata, kas seadmega kaasasolevad juhendid on tõlgitud eesti keelde.

Müüjate kohustus on enne grilliseadme müüki panemist veenduda, et see on varustatud nõuetekohase märgistuse ja juhenditega. Ostjatel soovitatakse enne ostu sooritamist kontrollida, et seadmega oleks kaasas kohustuslik eestikeelne juhendmaterjal ja märgistus ning hoiatused seadme ohutuks kasutamiseks. (VM)



Kodumaise linnuliha lõppemine Eestit ei ähvarda.

FOTO: ARVO MEEKS

Linnuliha tarbimine Eestis kasvas mullu märgatavalt

Statistikaameti avaldatud andmete järgi kasvas Eestis eelmisel aastal linnuliha tarbimine inimese kohta võrreldes 2009. aastaga 5% ehk 21 kilogrammilt aastas inimese kohta 22-le. Eesti linnuliuhaga isevarustatuse tase tõusis 52-lt 54%-le.

«Linnuliha tarbimise kasv 5% võrra on märkimisväärselt võimas olukorras, kus toiduainete müügi mahud üldiselt langevad ja ka kogu lihatarbimine langes 73-lt kilogrammilt inimese kohta 70-le ehk 4%,» lausus AS Tallegg juhatuse esimees Teet Soorm.

Ta avaldas veendumust, et arengu põhjus on eelkõige linnuliha soodsam hind teiste lihalikidega võrreldes ja üldise toiduainete hinnatõusu taustal.

«Lisaks kasvab linnuliha müük pikaajalises perspektiivis koos tervisliku toitumise harjumuste juurdumisega ühiskon-

nas. Üldine lihatarbimise langus on senise kasvu taustal ajutine ja tarbimine kasvab jälle koos majanduse arenguga, seda on juba ka 2011. aastal tunda. Linnuliha tarbimise kasv jääb siiski ka edaspidi edestama teisi lihalikke, see on globaalne trend,» lisas Soorm.

Paradoksaalse asjaoluna tõi ta esile, et kuigi kodumaise linnuliha tootmine kasvab, ei kajastu see Eesti päritolu liha tarbimises Eestis. Nimelt kasvasid nii ekspordi- kui impordinumbriid ja seega eksporditi siin täienavalto toodetud liha pigem Eestist välja, kuigi kauplustes on valdav Eesti broiler.

«Vastuolu põhjus on importtoodangu osakaalu jätkuv kasv «kodust väljas» ehk HoReCa (Hotels, Restaurants, Catering – toim) sektoris ning erinevate lihatööstuste tooraine valikus,» rääkis Soorm. (VM)

Eesti meistrivõistluste 4. etapp,
Balti meistrivõistluste 2. etapp,
FIA Historic Euroopa Meistrivõistluste
kandidaatralli ja FIA ametlik kalendriüritus

2 tulist päeva, 9 kaasahaaravat kiiruskatset,
162 pingelist kilomeetrit, 300 hulljulget meest

auto24
RALLY
ESTONIA
2011



Puhkaestis.ee



15.-16. JUULI

OTEPÄÄL JA LÕUNA-EESTI TEEDEL

www.rallyestonia.ee

Tule ja naudi maailmatasemel autorallit!

BALTIKUMI SUURIM AUTOSPORTISÜNDMUS!

START

15. juuli kell 15:30
Otepää Tehvandi Suusastaadion

SERVICE PARK JA RALLY HQ

Tehvandi Staadion ja
staadioni hoone

LINNAKATSE

15. juuli kell 17:55 Otepää

RALLIPASSID

15€ - müügil Olerexis,
Sportlandis, Piletilevis ja
www.rallyestonia.ee
20€ - Service Pargis ja kiiruskatsetel
Lapsed alla 12 eluaasta tasuta

RALLIPROGRAMM

Ilmub Sportland Magazine vahel 8. juuli (1.90€) ja
Autoleht vahel 13. juuli (1.39€)

MAJUTUS

Broneeri **rallyestonia.ee** või
booking@rallyestonia.ee

AMETLIKUD FÄNNITOOTED

Müügil **www.rallyestonia.ee** ja
kohapeal Sportland telkides

AMETLIK RALLI- RAADIO SKY PLUS

15.-16. Juuli otseülekanded Otepäält.
Mõlemal öhtul 20:30 Sky Plus rallipidu ja
kontsert Tehvandi Staadionil.
Esinevad Ott Lepland, Shanon jt.

COSMOPOLITAN NAISTE- JA LÕUNAKESKUSE LASTEALA

Spetsiaalprogramm ja
tegevused Tehvandi Staadionil



ETTEVAATUST!
Mootorisport võib olla ohtlik.



Palun ole keskkonnasõbralik ja
hoia loodust!



Nimisponsor



Ametlik kütusepartner



Ametlik autopartner

Ametlik autohooldus-
tarkuste partner

~1820~



Ametlik rallipood



Ametlik õlipartner



Ametlik ralliradio 99.1 Mhz



Ametlik telekanal



Rally Estonia kutsub
Maa ilma parim ja suurim autoralli
28. - 30.7.2011



More than a rally.

Vaata lisaks **www.nesteoilrallyfinland.fi**
Tule ja ela omadele kaasa!

on parim aeg akende vahetamiseks!

Kuum suvepakkumine 4.-30. juuli

allahindlus akendele kuni

55%

uus energiasäästlik profiilisüsteem - 88plus

kolm klaasi + kolm tihendit Akna U=0,8 W/m²K

NB! Pensionäridele lisasoodustused!

PLASTO TARTU	Kalda tee 24	tel 742 2000	E-R 9.30-18.00	L 10.00-15.00
PLASTO TARTU	Riia 24	tel 742 7470	E-R 9.30-18.00	L 10.00-15.00
PLASTO VILJANDI	Tallinna 11	tel 433 3651	E-R 9.00-18.00	L 10.00-15.00
PLASTO VALGA	Kesk 10	tel 767 0566	E-R 9.30-18.00	L SULETUD
PLASTO PÕLVA	Kuuse 2	tel 799 1717	E-R 9.00-18.00	L SULETUD

Parim kvaliteet Eestis KÖMMERLING®

Nr.1 PVC aknaprofiilide tootja Euroopas

Loe garantii tingimuste kohta: plasto.ee

16 aastat kogemust

5 aastat

Green Line

Swedbanki järelemaks

Võtame tööle
EHITUSMASINA OPERAATORI
(uus, 20tonnine ekskavaator).

Eeldame, et kandideerija on kogenud kopamees, oskab ja tahab tööd teha.
Palka maksame kvaliteetse töö eest eelnevalt kokkulepitud üksushindade ja töö valmimise tähtaegade alusel.
Kokkulepped töövestluseks tel 513 8236.

ForestStock
www.foreststock.ee

OSTAME
METSA- JA PÖLLUMAAD
FOREST STOCK OÜ
Jüri 24, Võru 65608,
tel 503 7570,
info@foreststock.ee

ATRIA EESTI
Hea toit - parem tuju.

Soovime leida oma meeskonda

RAAMATUPIDAJA

Kelle tööülesandeks on:

- ostuarvete sisestamine raamatupidamisprogrammi
- ostuarvete saamise ja kinnitamise korraldamine ja kontroll
- lähetus- ja majanduskulude sisestamine ja kontroll

Nõudmised kandidaadile:

- haridus ja töökogemus raamatupidamise valdkonnas
- väga hea eesti keele oskus nii kirjas, vene ja inglise keele oskus suhtlustasandil
- väga hea kontoritarkvara kasutamise oskus
- analüüsi- ja arenguvõimelisus
- pingetaluvus, põhjalikkus ja täpsus

Omalt poolt pakume:

- huvitavat ja arendavat tööd rahvusvahelises ettevõttes
- võimalust panustada ettevõtte arengusse
- kaasaegsed töötingimused

Kui üldtööd tüüpikammine tundub lihtsaks, saatke meile e-postiga rubas vormis sooviravaldus ning CV hiljemalt 07.07.2011 e-posti aadressil rina.ramp@atria.ee või Atria Eesti AS Metsa tn.19, 68206 Valga

Lisainformatsiooni raamatupidaja töö kohta annab Atria Eesti pearaamatupidaja Helge Sarapu helge.sarapu@atria.ee

ATRIA EESTI
Hea toit - parem tuju.

MÜÜA
ehituslauad, prussid
küttepuid
(lepp 30, 40 ja 50 cm)
küttepinnud koorem 6 mm
30 ja 40 cm
kütteklotsid koorem 6 mm
10-50 cm

OSTAN
okaspuu-, haava- ja leppapalki.
Tel 508 3045

REINPAUL

HAKKEPUIDU TOOTMINE

Raiejäätmete, ladustatud võsa, puidutöötlemise jääkide (pindlauad, saepuru, klotsid, hõõvellaast) ost.

Puitehitiste lammutusjääkide hakkimine.

Info tel 528 5800
www.reinpaul.ee

Puidu (võsa) hakkimine teenus.

Info tel 5593 3899
kaido@reinpaul.ee